

LBRIS

We know
books

SFÂNTUL
NECTARIE
DIN EGHINA

DESPRE
PREOȚIE

ediția a doua

Traducere din limba neogreacă
Parascheva Grigoriu

editura
Σοφία

București

Cuprins

Nota ediției5

Capitolul I Despre preoție

1. Taina preoției ca slujire sfântă9
2. Despre necesitatea arhieriei în Biserică16
3. Despre superioritatea preoției în Noul Testament
față de preoția Vechiului Testament17
4. Despre rânduiala preoției18
5. Despre temeiul preoției în Biserică.20
6. Despre lucrarea de căpătâi a preotului26
7. Despre succesiunea vredniciei apostolești29
8. Despre episcop31
9. Mărturii istorice despre treapta și vrednicia
episcopului și deosebirea treptelor episcopilor
și preoților33
10. Întâmpinare împotriva celor ce neagă
temeiul preoției.39
11. Răspuns celor care neagă diferența esențială
dintre treapta de episcop și cea de preot.40

12. Numinile episcopilor	43
13. Despre lucrările liturgice ale treptei episcopale și despre celelalte rânduieli prin care episcopii se deosebesc de preoți	49
14. Dreptul episcopilor în hirotiesire	50
15. Despre îndatoririle preotului	51
16. Despre cuviința preotului	53
17. Despre sfințenia preotului	56
18. Despre desăvârșirea morală a preoților	57
19. Expresii ale adevăratei cuviințe a preotului	58
20. În ce mod păstorul duhovnicesc își păzește rânduiala	62
21. Despre cum trebuie să fie păstorul duhovnicesc în relațiile sale	64
22. Despre îndatoririle morale ale păstorilor duhovnicești	65
23. Despre îndatoririle religioase ale păstorilor duhovnicești	69
24. Despre însușirile cugetului – naturale și dobândite – ale păstorului duhovnicesc	72

Capitolul al II-lea

Despre primat în ierarhie

1. Despre primatul Sfântului Apostol Petru, potrivit cu doctrina teologilor Bisericii Romane	77
--	----

2. Despre cele două citate evanghelice pe care se sprijină adeptii primatului papal	98
3. Despre numirile doxologice date Sfântului Apostol Petru de către inmografiile bisericești și melozi	105

Capitolul al III-lea

Despre egalitate în ierarhie

1. Despre egalitatea episcopilor	111
2. Mărturii ale Sfinților Părinți latini	120

1. Taina preoției ca slujire sfântă

Preoția, ca sfântă slujire, este aleasă și înaltă atât prin temeiul său dumnezeiesc, cât și prin lucrarea ei apostolească.

Preoția este slujire aleasă și înaltă din pricina temeiului ei dumnezeiesc, fiindcă acest temei este Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Care, aducându-Se pe Sine pentru noi jertfă și prinos lui Dumnezeu-Tatăl, „spre miros de bună mireasmă”¹, a devenit Mare Arhiereu, fiind uns arhiereu de Dumnezeu, „după rânduiiala lui Melchisedec”², și „Care a și stătut în ceruri de-a dreapta Tronului măririi, ca liturghisitor al celor sfinte și al cortului adevăratei mărturii, pe care l-a înțemeiat Domnul, iar nu omul”. Acest Mare Arhiereu a predat sfinților Lui ucenici și apostoli Taina sfinți-

¹ Ef. 5:2.

² Evr. 8: 1-2.

rii, ca să rămână până în veac, și i-a arătat sfinți(ți) pe acești liturghisitori ai dumnezeieștilor Taine, „trimițându-le lor Duhul Sfânt”¹. Iar ei au predat-o mai departe ucenicilor lor, de la care și noi am primit-o, prin harul și prin lucrarea Duhului Sfânt. Preoția este Taină mare și sfântă și prin lucrarea apostoliei, care și ea este mare și sfântă, fiindcă scopul preoției este acela de a sfinți și a mântui întreaga omenitate, prin transmiterea harului mântuirii la toate generațiile ce vor veni până la săvârșirea veacului, după cum întreaga omenitate se mântuie prin jertfa Mântuitorului omenirii, Iisus Hristos. Sfântul Dionisie Areopagitul numește preoția diaconie sfântă, chip al ierarhiei celei mai presus de lume și Împărăție dumnezeiască și sfântă.² Iar părintele nostru Ioan Gură de Aur, mărturisind și el acestea, adaugă: „este săvârșită aici, pe pământ, dar își are rânduiala și temelul de la cetele cele cerești.”³

Dar preoția nu este numai slujire mare și înaltă și sfântă diaconie, ci și o mare Taină, sfântă și dumnezeiască, prin temelul ei dumnezeiesc, prin scopul pe care îl urmărește, prin caracterul ei dumnezeiesc și prin cele săvârșite de ea mai presus de înțelegere.

Este Taină, fiindcă, prin slujirea preoției, oamenii, care sunt pământești, primesc rânduiala cetelor cerești și devin „duhuri” liturghisitoare și mădulare ale

¹ *Slujba Duminicii Rusaliilor*, „Penticostar”, Ed. Slujirii Apostolice a Bisericii Greciei, Atena, 1959, 202.

² Dionisie Areopagitul, *Despre ierarhia bisericească*, I, 2, PG 3 372C 373B.

³ Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, III, 4, PG 48, 642.

ierarhiei celei mai presus de lume și, ca niște îngeri ai lui Dumnezeu, slujesc Liturghia. Este Taină, fiindcă, prin preoție, pământul devine una cu cerul, iar cele din ceruri se desăvârșesc pe pământ. Căci sus, în ceruri, este tronul și jertfelnicul cel adevărat, iar Serafimii, care stau în cerc, zboară jur-împrejur, înălțând întreita cântare: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin e cerul și pământul de mărirea Ta.”¹ Aici, pe pământ, este un chip corespunzător (*antitupon*) al jertfelnicului celui din ceruri și în jurul acestuia preoții, ca niște îngeri, cântă *Trisagionul*. Acolo este cărbune aprins pe jertfelnic și clește, iar Serafimii oferă cu cleștele cărbunele de pe jertfelnic.² Aici este cărbunele cel viu, „cleștele” (aici, potirul – *n.n.*), și preotul care împărtășește Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos. Acolo îngerii săvârșesc întru adevăr pe jertfelnic dumnezeiasca Liturghie. Aici preoții aduc înainte pe jertfelnic jertfa cea fără de sânge.

Este Taină, fiindcă prin preoție cele pământești se împodobesc, pământul este ridicat la cer, și cerul se pleacă la pământ. Îngerii cu oamenii se unesc în cântare și oamenii cu îngerii dimpreună Îl preamăresc pe Dumnezeu. Preoția este asemenea cu o scară care unește cerul și pământul și toată făptura o conduce de pe pământ la cer. Dumnezeiescul nostru părinte Ioan Gură de Aur spune despre preoție: „Vezi cât de mare este puterea preoților! Gândește-te la Botez, care este iertarea păcatelor și înfierea, gândește-te la Sfintele Taine, la miile de bunătăți, cele care îți vin ție prin

¹ Is. 6:3.

² Is. 6:6.

punerea mâinilor preoților și prin rugăciunea săvârșită de ei.”¹

Într-adevăr, este cel mai înalt dintre darurile cele dumnezeiești, din câte a hărăzit Dumnezeu oamenilor, și izvorul, ca să spunem așa, al tuturor darurilor lui Dumnezeu către om, fiindcă prin puterea preoției, ca dintr-un izvor îmbelșugat, se revarsă toate bunătățile trimise din cer către oameni. Despre mărirea Tainei Preoției și Sfântul Teodor Studitul spune: „Aceste două daruri mai cu osebite le-a dat Dumnezeu oamenilor, preoția și Împărăția, prin care se slujesc Sfintele Taine, și cele pământești se împodobesc precum în ceruri.”² Pe Taina Preoției se întemeiază Biserica dreptcredincioșilor creștini: „preoție împărătească, neam sfânt.”³ Căci cu adevărat ce este mai măreț, mai înalt, mai sfânt sau mai slăvit între vrednicile de pe pământ decât preoția? Nimic, într-adevăr; fiindcă preotul, fiind luat dintre oameni, prin preoție mijlocește către Dumnezeu pentru oameni cele privitoare la viața și mântuirea lumii. Gândindu-se la cinstea aceasta mai presus de minte dată omului prin preoție, dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, minunându-se de puterea dumnezeiască pusă în lucrare prin preot și de înfricoșătoarele Taine săvârșite, spune: „Gândește-te la Botez!” Ce vrea oare să arate prin aceasta? Ce altceva decât Marea Taină săvârșită prin mâinile preoților, prin care se naște din nou omul cel omorât

¹ Ioan Gură de Aur, *Tâlcuire la Epistola către Romani*, Omilia 11, PG 60, 484.

² *Epistola către Împăratul Nichifor*, PG 99, 961 A.

³ Petru, 2:9.

prin păcat? Ce altceva vrea să spună decât minunea ce se săvârșește prin învierea din morți a celui botezat în Hristos? Oare nu prin păcat este moartea? Căci oricine se naște în păcat se naște întru moarte, dar, unindu-se cu Hristos prin Botez, înviază iarăși spre viața veșnică...¹ Și cu adevărat, cât de mult sunt mai presus de fire cele săvârșite prin această Taină! Dar, iată, dumnezeiescul părinte arată și o altă putere, la fel de minunată, a preoției. „Privește, zice, iertarea păcatelor!” Iată cu adevărat ceva măreț și necuprins cu mintea! „Cine poate ierta păcatele afară numai de Dumnezeu?”² spuneau iudeii. Și iată, oameni smeriți, care au îmbrăcat veșmântul preoțesc, pot ierta păcatele celor care sunt oameni asemenea cu ei, fiindcă prin dumnezeiasca preoție s-au îmbrăcat întru putere și s-au încins³. Puterea încredințată lor de a lega și dezlega păcatele i-a arătat pe preoți înaintea oamenilor, îndrăznesc să spun, dumnezei pe pământ, fiindcă „cele pe care le lucrează preoții pe pământ, pe aceleași și Dumnezeu le împlinește în ceruri și iertarea săvârșită aici de robii Lui Stăpânul o întărește”⁴, spune dumnezeiescul Gură de Aur. Ce mare putere! Ce mare este Taina săvârșită! Oameni pământești, prin preoție, dobândesc putere dumnezeiască! Deși se petrec pe pământ, energiile cuvintelor lor au săvârșirea și plinirea în ceruri. Și fapta urmează îndată cuvintelor, cerul desăvârșește lucrul săvârșit pe pământ. Cu

¹ Rom. 6:2-5; Col. 2: 12-13.

² Marcu, 2:7.

³ Ps. 92:1.

⁴ Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, III, 3, PG, 48, 643.

adevărat mare și necuprinsă este taina împlinită prin preoție! Dar iată că dumnezeiescul părinte ne arată nouă și un alt lucru minunat. „Vezi, zice, înfierea!” Care înfiere? Înfierea care vine de la Preasfântul Duh. Fiindcă duh de înfiere¹ primesc cei ce se nasc iarăși din Duhul Sfânt, ca să devină fii ai lui Dumnezeu și împreună-moștenitori cu Hristos² ai Împărăției Cerurilor, și aceasta, prin Taina Preoției. Dar iarăși, încă și alte lucruri – arată dumnezeiescul nostru părinte – care se săvârșesc prin puterea preoției. „Vezi, zice, Sfintele Taine!” Toate cele Șapte Taine le arată ca pe o unică, minunată putere a preoției. Prin ce cuvinte voi exprima măreția acestor Șapte Taine? Vor fi de ajuns cuvintele ca să descriu întreaga măreția Tainelor? Fiindcă cele plinite prin Sfintele Taine covârșesc minte și cuvânt. Pentru aceea, socotesc firesc să spun că Tainele sunt dumnezeiești și că dumnezeiesc este ceea ce se lucrează prin preoți, organe simțitoare ale unor lucruri săvârșite mai presus de simțire, acestea fiind statornicite prin mila dumnezeiască. Mi se pare potrivit să spun că aceștia sunt slujitorii lui Dumnezeu. În această numire se cuprinde întreaga măreție a Tainei Preoțești și se concentrează întregul scop al rațiunilor ei întemeietoare. Și nesecat este izvorul harurilor preoției „Vezi, zice, miile de bunătăți care îți izvorăsc ție din punerea mâinilor preoților și prin rugăciunea făcută de aceștia? Care sunt bunătățile revărsate prin punerea mâinilor asupra celor ce vin la preoți? Care

¹ Rom. 8:15.

² Rom: 16-17.

sunt deci aceste bunătăți? Timpul nu mi-ar ajunge dacă m-aș apuca să le înșir¹ pe fiecare în parte și după nume. Fiindcă toate bunătățile, atât duhovnicești, cele pe care le primim din cer, cât și trupești, ne vin nouă prin punerea mâinilor sfințite. Cugetă ce mulțime de bunătăți este dată cu adevărat celor credincioși prin binecuvântarea preoților. Prin punerea mâinilor preoților, pogoară harul Preasfântului Duh. Prin punerea mâinilor, bolile se izgonesc; se îndepărtează cele demonice; se dezleagă legăturile păcatelor; prin mâinile preoților se dau binecuvântările și toate celelalte bunătăți. Să audă rugăciunile încordate ale preoților și să cunoască cel ce voiește câte bunătăți se revarsă lumii prin rugăciunile făcute de ei. Acești mijlocitori trezvitori stau neîncetat între Dumnezeu și om, rugând pe Dumnezeu ziua și noaptea pentru viața și mântuirea lumii. „Mijlocitor între Dumnezeu și firea omenească” – spune dumnezeiescul Ioan Gură de Aur – „a stat preotul, aducându-ne nouă cinstirile de acolo și ducând acolo rugăciunile de la noi.”² Și îl roagă pe El ca să primească jertfa noastră și rugăciunile poporului și să dăruiască milă, iertare, mântuire și ascultare în toate. Prin rugăciunile preoților vine harul lui Dumnezeu asupra poporului și sunt împărțite îmbelșugatele daruri ale Preasfântului Duh. Prin rugăciunile lor, sufletele și trupurile credincioșilor se sfințesc și paraclisele lor aduc vindecare fără a cere vreo plată. Profetul Isaia îl numește Dumnezeu pe preot, zicând: „pe Judecă-

¹ Evr. 11:32.

² Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia 5*, 1, PG 56, 131.

tori să nu-i grăiești de rău, iar pe căpetenia poporului tău să nu o hulești!”¹ Tâlcuind acest cuvânt profetic, dumnezeiescul Gură de Aur spune că profetul, când a spus Judecători, se referea la preoții lui Dumnezeu, la cei sfințiți cu harul preoției, fiindcă pe aceștia Legea îi numește dumnezei². Dumnezeu Însuși îl numește pe Moise dumnezeu înaintea lui Faraon, zicând: „Iată, Eu fac din tine un dumnezeu pentru Faraon, iar Aaron, fratele tău, îți va fi proroc.”³

2. Despre necesitatea arhieriei în Biserică

Dionisie, Patriarhul Constantinopolului (1672), arată despre necesitatea arhieriei: „Cu privire la arhierie spunem că este necesară în Biserică, fiindcă Însuși Acela, fiind Mare Arhieru în ceruri, a rânduit în Biserică «păstori și dascăli», după cum spune Apostolul, «spre desăvârșirea celor sfințiți» și spre zidirea trupului Bisericii”⁴.

Așadar pe cât este de necesară zidirea trupului lui Hristos, pe atât de necesară ne apare arhieria prin care se desăvârșește această zidire. Că Hristos este arhierul în veac, după rânduiala lui Melchisedec⁵, nimic altceva nu vrea să spună prin „până în veac” decât fap-

¹ Ex. 22:27. *LXX* îi numește pe Judecători, care erau mijlocii poporului înaintea lui Dumnezeu, θεοός, dumnezei.

² Ioan Gură de Aur, *Omilia la Facere*, 65, PG, 54, 565.

³ Ex. 7:1.

⁴ Ef. 4:12.

⁵ Evr. 5:5-6.

tu că, prin preoții Lui [care sunt preoți de la El], prin intermediul lor deci, El Însuși sfințește și este sfințit până în veac. Dar temeiul pricinuitoare și desăvârșitor al preoților nu este nimeni altul decât arhierul, după cum spune și Sfântul Dionisie: „Dar nici preotul nu va fi el însuși preot de la sine, afară numai prin desăvârșirea care vine de la puterea ierarhică moștenită de la El”¹. Pentru aceasta Tit și Timotei au fost, în chip necesar, învredniciți de arhierie de către apostolii înșiși, ca să rânduiască în cetăți preoți și diaconi și pe ceilalți slujitori ai dumnezeiștilor rânduieli², pentru împlinirea în Biserica lui Hristos a sfintei ierarhii. Din acestea provine și cealaltă problemă, că arhierul este dreptarul pentru preoți, care sunt învredniciți de către acesta prin dumnezeiescul har și împlinesc rânduiala impusă de el. Căci „cel mai mic se binecuvântează de către cel mai mare și este supus acestuia întru toate”³. (Acestea au fost spuse de către Patriarhul Dionisie, în Sinodul reunit în Constantinopol în 1672, și au constituit cel mai însemnat capitol al întregului sinod).

3. Superioritatea preoției în Noul Testament față de preoția Vechiului Testament

Diferența majoră dintre preoția Noului Testament de preoția Vechiului Testament este de aceeași natu-

¹ Sf. Dionisie Areopagitul, *Despre ierarhia bisericească*, 5, PG 3, 505C.

² Tit, 1:5.

³ Mansi, 34B, 1784B-D și 37, 457-459.